

FÆLLESSKOLEN HOPTRUPMARSTRUPVILSTRUP

Haderslev Kommune

Sorgplan

Revideret 22.01.25.

Indhold

Forord.....	2
Når skolen mister en elev	3
Følgende foretages på skolen:	3
Forslag til minde om elev i klassen:.....	3
Følgende foretages i forhold til hjemmet.....	3
Første kontakt.....	3
Anden kontakt	4
Begravelsen	4
Hvis dødsfaldet sker i weekenden/ferien:	4
Opfølgning:.....	4
Når en elev mister en forælder eller en søskende.....	5
Følgende foretages på skolen	5
Følgende foretages i forhold til hjemmet.....	5
Begravelsen.....	5
Hvis dødsfaldet sker i weekenden/ferien	5
Når skolen mister en medarbejder	6
Kolleger.....	6
Begravelsen.....	6
Hvis dødsfaldet sker i en weekend/ferie	6
Opfølgning:.....	6
Når en medarbejder mister et barn eller ægtefælle/samlever	7
Dødsfald tidligere medarbejder.....	7
Alvorlig sygdom.....	7
Ulykker i skoletiden	7
Forholdsregler på ulykkesstedet	7
Underretning.....	8
Opfølgning.....	8
Sorgreaktioner	8
Typiske tegn på sorg.....	8
Følelser	8
Tanker	8
Socialt.....	9
Fysiologisk.....	9
Værd at huske.....	9
Sociale medier	10
Bilag 1 – Forslag til indhold af klassemøde	11
Organisering	11
Lærerens opgave.....	11
Regler	11
Bilag 2 – Forslag til besked på Aula til hjemmet	11

Eksempel på tekst fra Aula fra Haderslev Katedralskole januar 2025.....	12
Bilag 3 – Forslag til besked angående begravelsen.....	12
Bilag 4 - Elevens sorgforløb.....	13
Forståelse af sorg.....	13
Bilag 5 - Handlemåder ved behov for akut information.....	13
Bilag 6 - Forslag til tekst ved medarbejders dødsfald.....	14
Bilag 7 - Forslag til tekst ved medarbejders begravelse.....	14
Bilag 8 – Få mere hjælp	14

Forord

Skolens sorghandleplan er ment som et opslagsværk og hjælp i skolens sorgarbejde.

Sorg er ikke noget man kan beskytte børn imod, da det er en naturlig reaktion for at få bearbejdet tabet af nogen, man har kær. Barnets omgivelser skal derimod støtte barnet til at få et godt sorgforløb, så sorgen ikke udvikler sig til kompliceret sorg – sorg som enten ikke kommer i gang, eller som ikke går over.

Husk: ikke to situationer er ens.

Når skolen mister en elev

- Den der først hører om dødsfaldet, underretter skolens ledelse.
- Nærmeste leder indkalder til et møde med deltagelse af klasselæreren og det øvrige personale omkring den berørte klasse, og, hvis det ønskes, en psykolog fra PPR samt og/eller personale fra SFO.

Følgende foretages på skolen:

Når ovenstående erfarer, orienteres klasselæreren.

Klasselæreren er forpligtet til, at alle med tilknytning til klassen orienteres.

- Alle ansatte indkaldes til et møde i personalestuen - klasselærer og ledelse informerer personalet.
- Barnets klasse underrettes af klasselæreren. Klasselæreren og en anden ansat med tæt relation til klassen er sammen med klassen resten af skoledagen og evt. den efterfølgende dag. Der tales åbent og konkret om det der er sket, og eleverne taler om det, de tænker og føler. Hvis klasselæreren ønsker det, kan en psykolog fra PPR deltage i samtalen i klassen.
 - **Bilag 1 forslag til indhold af klassemøde**
- Skolens øvrige klasser underrettes af deres lærere. Vær opmærksom på søskende og nære venner i disse klasser.
- Lidt tid efter alle skolens elever er orienteret, måske 30-60 min., samles skolen til en kort mindehøjtidelighed. Der flages på halvt, afholdes et minuts stilhed og der afsluttes med en salme.
- Klasselæreren sikrer sig, at der ikke er nogen elever, der kommer hjem til et tomt hus. Det er især vigtigt i de yngre klasser.
(Forældrene kontaktes eller eleven går med en kammerat hjem. Der kan evt. aftales mulighed for SFO, indtil eleven kan hentes.)
- Den afdøde elevs klasse skal have en kort skriftlig meddelelse med hjem.
 - **Bilag 2 forslag til besked på Aula til hjemmet**
- Psykolog fra PPR forestår den akutte krisehjælp, hvis der er behov for det.
- Den nærmeste leder eller klasselærer kontakter forældrene til de andre elever i den afdøde elevs klasse.
(Opfordr dem til at tale åbent om det indtrufne derhjemme. Det kan måske være nyttigt med et forældremøde en af de første dage.)

Forslag til minde om elev i klassen:

- Der kan pyntes med blomster, lys og andet på elevens plads.
- Klassen kan skrive et mindeord/ dødsannonce.
- Man kan i fællesskab skrive et brev til familien, komponere dødsannonce eller skrive mindeord.
- Synge, tegne, skrive, digte, højtlesning mm.

Hvis der er søskende i andre institutioner, kan klasselæreren evt. rette henvendelse til disse med henblik på et samarbejde.

Følgende foretages i forhold til hjemmet

Første kontakt til elevens hjem skal ske samme dag, som man får beskeden.

- Få konkrete facts om, hvad der er sket.
- Hør om der er oplysninger, der ikke må videregives til skolen/eleverne.
- Afklar hvad klasselæreren/skolen/SFO kan hjælpe med.
(Lad være med at stille spørgsmålet: "Er der noget, vi kan hjælpe med")

- Fortæl hvad der er sket/vil ske på skolen den første dag.

Anden kontakt til elevens hjem:

- Fortæl om forløbet i klassen.
- Afklar om forældrene ønsker at deltage i en del af forløbet.
- Indhent oplysninger om begravelsen.
(Få afklaret om forældrene ønsker lærernes og klassekammeraternes deltagelse i begravelsen.)

Begravelsen

- Skolen sender blomster
- Skal klassen deltage i begravelsen, orienteres eleverne (evt. af præsten) på forhånd om, hvordan begravelsen foregår. Eleverne får en kortfattet meddelelse med hjem, hvori der nævnes, at det er vigtigt, at yngre elever har voksne at være sammen med ved begravelsen, og at det er en forældreopgave.
(Det vil være godt, at så mange elever som muligt, kan være med ved begravelsen, da det kan være af stor betydning for bearbejdningen af sorgen i den nærmeste tid. NB: frivillighed, ikke pres.)
- Ønsker eleverne at deltage i begravelsen skal det være ifølge med en voksen.
(Det er ikke klasselærerens ansvar.)
 - **Bilag 3 forslag til besked angående begravelsen**
- Der flages på begravelsesdagen.
- Klasselæreren holder eleverne samlet, dog tages hensyn til elever, som har brug og mulighed for at være sammen med deres forældre.

Hvis dødsfaldet sker i weekenden/ferien:

- Den medarbejder der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter ledelsen og klasselæreren.
- Ledelsen er ansvarlig for at sende blomster til hjemmet eller begravelsen.
- Klasselæreren sender skriftlig information til klassens elever og deres forældre.
 - **Se Bilag 2 forslag til besked på Aula til hjemmet**
- En af klassens lærere deltager i begravelsen, så vidt muligt.
- Den første dag efter ferien gennemføres ovenstående forløb, så vidt muligt.

Opfølgning:

- Det er vigtigt, at klassens lærer og pædagoger får megen støtte og hjælp af kollegerne. Vær opmærksom på elevernes forskellige sorgreaktioner. Nogle bearbejder sorgen hurtigt efter dødsfaldet er blevet kendt. Andre vil først få mærkbare reaktioner efter noget tid. Skyldfølelse er typiske udslag af sorgreaktioner hos børn og unge mennesker. Hos børn forbindes skyldfølelsen ofte med, om det fortsat er tilladt at lege eller og have det sjovt.
 - **Se Bilag 4 elevens sorgforløb**
- Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete.
På de ældre klassetrin kan det være givtigt med samtaler i mindre grupper.
- Der findes en del skønlitteratur beregnet for forskellige alderstrin, som på en fin måde tager reaktioner, tanker, følelser op i forbindelse med sorg og død.
 - **Se Bilag 8 få mere hjælp**
- Det kan have betydning for klassen, at den afdøde elevs bord og stol får lov til at blive stående i klassen i et stykke tid. Der kan også være andre konkrete ting, der minder om vedkommende, der kan tages vare på
- Den afdøde elevs grav besøges af hele klassen ved bestemte lejligheder. f.eks. den første fødselsdag.
- Skolesundhedsplejerske, præst eller psykolog kan være ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

Når en elev mister en forælder eller en søskende

Følgende foretages på skolen

Når ovenstående erfarer, orienteres klasselæreren.

Klasselæreren er forpligtet til at alle med tilknytning til klassen orienteres.

- Alle ansatte indkaldes til møde i personalestuen – klasselærer og ledelse informerer.
- Der afholdes klassemøde med klasselæreren, der evt. fritages fra undervisning ved behov. Hvis eleven ikke er til stede, taler klassen om, hvad de kan gøre, for at hjælpe eleven til et godt sorgforløb.
 - **Bilag 1 forslag til indhold af klassemøde**
- Klasselæreren informerer klassens forældre, dette kan ske ved tilpasning af **Bilag 2 forslag til besked på Aula til hjemmet**.

Følgende foretages i forhold til hjemmet

Kontakt til hjemmet skal ske hurtigst muligt.

- Fortæl om forløbet i klassen.
- Orienter om, hvordan eleven støttes i skolen.
 - **Bilag 4 elevens sorgforløb**
- Oplys forældrene om, at der er mulighed for at få hjælp til elevens sorgforløb via PPR, psykolog eller via sorggrupper.
- Efter ca. 3 uger kontaktes hjemmet med henblik på en opfølgning.

Mister barnet en forælder/søskende, så der er behov for akut information i skoletiden **se Bilag 5 handlemåder ved behov for akut information**.

Begravelsen

- Skolen sender blomster.
- Ønsker en elev at deltage i begravelsen, skal det være ifølge med en voksen.
(Det er ikke klasselærerens ansvar.)

Hvis dødsfaldet sker i weekenden/ferien

- Den første dag efter ferien gennemføres ovenstående forløb så vidt muligt.

Når skolen mister en medarbejder

Når ovenstående erfare, indkalder ledelsen til et møde.

- Efter mødet går klasselærerne til deres klasser og fortæller, at skolen har mistet en medarbejder. Er det en klasselærer, der er død, informeres eleverne af klassens primære pædagog eller en anden ansat de kender godt.
- Når alle skolens elever er orienteret, måske 30-60 min., samles skolen til en kort mindehøjtidelighed. Der flages på halvt, afholdes et minuts stilhed og der afsluttes med en salme.
- Skolen sender samme dag et brev til elevernes forældre, hvori der orienteres om dødsfaldet.
 - **Bilag 6 forslag til tekst ved medarbejders dødsfald**
- Klasselæreren sikrer sig, at ingen yngre eller pårørende elever kommer hjem til et tomt hus.
- Som afslutning på dagen afholdes et kort møde i personalegruppen, hvor de konkrete opgaver i forbindelse med dødsfaldet, bl.a. kontakten til de pårørende drøftes.

Kolleger

For kolleger følges kommunens instruks om "Psykologisk krisehjælp", som ligger på intra (infobase → KH → Psykologisk arbejdsmiljø → Kriseberedskab).

Begravelsen

- Ledelsen informerer personalet om begravelsen.
- Ledelsen sender en orienterende skrivelse til hjemmene, så snart tidspunktet for begravelsen er fastsat.
 - **Bilag 7 forslag til tekst ved medarbejders begravelse**
- Tal indgående med de berørte klasser om, hvad der skal ske til begravelsen. Få evt. besøg af præsten.
- På begravelsesdagen holdes klassen samlet, dog skal der tages hensyn til elever, der har behov og mulighed for at være sammen med deres forældre.
- Alle, der har ønske om at deltage i begravelsen, gives mulighed, det gør ikke noget at "hjulene går i stå."
- Ledelsen sørger for hilsen fra skolen. Tillidsrepræsentanten tager ved lærerdødsfald initiativ til mindeord i "Folkeskolen".

Hvis dødsfaldet sker i en weekend/ferie

Sker dødsfaldet i en ferie skal personalet så vidt muligt informeres inden begravelsen, så der er mulighed for deltagelse.

Den første dag efter ferien gennemføres ovenstående forløb så vidt muligt.

Opfølgning:

- Vigtigt med kollegial støtte og hjælp.
- Vær opmærksom på forskellig sorgreaktion hos eleverne.
 - **Se passagen omkring dødsfald ved elever samt Bilag 4 elevens sorgforløb**
- Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.
 - **Se passagen omkring dødsfald ved elever – samt litteraturliste.**

Når en medarbejder mister et barn eller ægtefælle/samlever

Den der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter ledelsen.

- Skolen sender blomster.
- Der aftales med pågældende, hvorledes ledelsen skal informere de øvrige ansatte.
- Deltagelse skal være mulig til begravelsen, for de som ønsker det, ved positivt ønske fra den pågældende ansatte.
- Efter begravelsen kontakter ledelsen den pågældende for at aftale tidspunkt og vilkår for tilbagevenden til arbejdet.

Dødsfald tidligere medarbejder

- Skolens flag er på halv på dødsdagen. Personalet informeres, og derefter informeres berørte klasser.
- Skolen sender en hilsen. Eventuel deltagelse aftales med kontoret.
- Tillidsrepræsentanten tager, hvis pågældende var lærer, initiativ til mindeord i "Folkeskolen".

Alvorlig sygdom

Både hos elev, forældre eller medarbejder.

Når ovenstående erfare, orienteres klasselæreren.

- Klasselæreren er forpligtet til, at alle med tilknytning til klassen orienteres.
- Klasselæreren kontakter hjemmet for at finde ud af, hvilken hjælp skolen kan bidrage med.
- Klasselæreren eller nærmeste leder kontakter forældrene, og får tilladelse til, at skolen holder et møde med deltagelse af skoleledelse, klassens vigtigste medarbejdere, evt. personale fra SFO og evt. psykolog fra PPR, hvor der lægges en handleplan for det videre forløb.
- Klasselæreren sørger for opfølgning.

Ulykker i skoletiden

Forholdsregler på ulykkesstedet

- Lad aldrig de andre elever stå alene tilbage.
- Kontakt hurtigst muligt skolen.
- Ledelsen sørger for at kontakte forældrene til den tilskadedkomne.
- Ledelsen vurderer, hvornår evt. søskende på skolen skal informeres.

Underretning

- Ledelsen informerer personalet.
- Ledelsen underretter elevernes hjem.
- Klasselærerne orienterer deres klasser, så rygtedannelser undgås.

Opfølgning

- Klasselæreren kontakter hjemmet, og holder kontakt med hjemmet, hvis skaderne fører til et længere fravær.
- Psykisk førstehjælp tilbydes de implicerede.

Sorgreaktioner

Typiske tegn på sorg

Sorg er kendetegnet ved en lang række typiske reaktioner og følelser. Det er dog individuelt, hvordan sorgen kommer til udtryk hos den enkelte sørgende.

For nogle bliver sorgen meget intens og kan betyde, at man oplever, ikke at kunne fungere psykisk, kognitivt og socialt umiddelbart efter tabet, for andre er varigheden og intensiteten af sorgen mere begrænset.

Følgende symptomer kan være udtryk for sorg:

Følelser

- Chok
- Tristhed, fortvivlelse
- Angst, ængstelighed
- Aggression, vrede, irritabilitet
- Skyld, skam
- Nedsat lyst og interesse
- Håbløshed, modløshed
- Ensomhed, forladthed
- Savn og længsel
- Følelser af ukendt styrke
- Modsatrettede eller springende følelser
 - vrede, galgenhumor, angst mv.

Tanker

- Uvirkelighedsfølelser
 - opleve verden gennem en tyk glasvæg
- Hukommelses- og koncentrationsbesvær
- Nedsat kognitiv forarbejdning
- Sans- og perceptionsforstyrrelse
- Grubleri, selvbebrejdelser

- Optaget af tanker om død og afdøde
- Optaget af nye, fremtidige tab
- Bekymringer om fremtiden
- Selvmordstanker
- Tanker om meningsløshed
- Forestilling om, at kunne gøre den sorgfremkaldende begivenhed ugjort
- Springe mellem nutid og fortid

Socialt

- Gråd labilitet
- Uro, hyperaktivitet
- Aggression, irritabilitet
- Indadvendthed, isolationstendens
- Trækker sig fra relationer og aktiviteter
- Øget behov for støtte og kontakt
- Aktiv undgåelse af minder om tabet

Fysiologisk

- Ændringer i vejrtrækning
- Søvnforstyrrelser
- Ændret appetit, trøstespisning
- Ændring af vægt
- Anspændthed
- Nedsat energi, træthed
- Nedsat immunforsvar, øget tendens til sygdom og infektion
- Somatiske klager og somatisering:
 - Ondt i brystet og ændret hjerterytme/hjertebanken, ondt i maven, hovedpine, kvalme, svimmelhed, diffuse smerter

Værd at huske

- Bearbejdelse af sorg er en lang proces, der kan tage mange måneder, år.
- Der er både psykiske og fysiske lægende kræfter i gråd.
- Sorgen kan være kraftigere ved højtider og mærkedage.
- Sorg kan føre til en krise, men gør det ikke nødvendigvis.
- Langt de fleste sørgende oplever, at den bedste hjælp, de kan modtage, er den støtte, de får fra deres eget netværk. Nogle sørgende profiterer dog også af professionel støtte.

Sociale medier

Hvad der skrives eller læses på sociale medier, er ikke skolens ansvar.

Bliver man opmærksom på et evt. dødsfald kontaktes ledelsen og sorghandleplanen går i gang.

På skolens egne sociale medier kan der efter ønske fra de pårørende annonceres, hvis en tidligere eller nuværende elev/ansat er gået bort.

På de sociale medier er der mulighed for at give de pårørendes ønske tilkende i forhold til

- Er begravelsen/bisættelsen åben for alle eller ønskes den afholdt i stilhed med nærmeste familie
- Kan der doneres til et særligt formål
- Andet

Bilag 1 – Forslag til indhold af klassemøde

Organisering

- Eleverne sidder i rundkreds, så alle kan se hinanden.
- Mødeleder (oftest klasselæreren) sætter mødet i gang. Se nedenfor.
- Ekstra personale kan fungere som observatører, dvs. er specielt opmærksomme på elevernes reaktioner og behov for hjælp og støtte.

Lærerens opgave

- Sætte mødet i gang:
 - Introduktion (beskriv formål med samtalen)
 - Fakta (hvad er der sket)
 - Tanker og relationer får frit løb
 - Supplerende information (evt. info om almindelige eftervirkninger)
 - Afslutning (opsamling og afrunding af samtalen)
- Holde egne meninger tilbage
- Lytte
- Se på og acceptere
- Indgyder tillidsfuldhed
- Undgå færdige løsninger

Regler

- Ræk hånden op for at få ordet.
- Tale kun om den sag, der er taget op.
- Brug ikke mishagsytringer eller tegn når andre siger/mener noget.
- Giv plads til følelsesytringer. (gråd, latter, vrede)
- Det, som siges i rundkredsen, bliver ikke debatteret/fortalt videre.
- Det er helt tilladt at afstå fra at sige noget, men alle skal have mulighed for at få ordet.
- Aftaler kan indgås på klassemødet - evt. opfølgning/justering.

Bilag 2 – Forslag til besked på Aula til hjemmet

Klassen har i dag fået den sørgelige meddelelse at X er død. Det skete i dag (i går) på grund af.....

Vi har brugt meget tid på at snakke om det, der er sket, og vil også gøre det i tiden fremover.

Vi ved endnu ikke hvornår begravelsen skal finde sted, yderligere oplysninger følger, men vi vil samle ind til en buket fra klassen.

Der er en del elever fra klassen, der gerne vil med til begravelsen. Det er en god ide at få mulighed for at få sagt farvel på denne måde. De elever der ønsker at være med til begravelsen, skal følges med deres forældre, da de har brug for en voksen at støtte sig til.

Når en person dør, kan et barn være påvirket i lang tid bagefter.

Børn reagerer på forskellige måder efter et dødsfald. Nogle børn vil ikke snakke om dødsfaldet, men lader som om intet er hændt. Nogle børn græder meget - er rastløse og urolige. Andre har svært ved at koncentrere sig, og andre igen kan få ondt i hovedet eller maven.

Derfor må vi i fællesskab være opmærksomme på samt lytte til børnenes signaler, uden at gøre det til et problem.

Det vil være af stor betydning for børnene, at man også i hjemmet taler åbent om det indtrufne. I er meget velkomne til at kontakte mig, hvis I har brug for en snak.

Med venlig hilsen
Klasselærer

Eksempel på tekst fra Aula fra Haderslev Katedralskole januar 2025

Hej alle,

Haderslev Katedralskole har mistet en elev til døden den 1. januar, og vi afholder derfor en mindehøjtidelighed for Xelev i morgen, fredag kl. 15.00 i atriumgården ved kantinen.

Der vil være musik og sange, som Xelev gik og nynnede med på og taler for og om Xelev ved mindehøjtideligheden.

I denne uge har vi haft et mindested for Xelev, hvor elever, lærere og andre bekendte, har kunnet komme hen og sige farvel. Der ligger smukke blomster og fine breve skrevet af Xelevs tætteste.

Vi som skole sender Xelevs familie, jer som klassekammerater, holdkammerater eller som en god ven af X, de dybeste tanker, hvor I alle nu på forskelligvis står tilbage med en stor sorg og savn.

Ære være Xelevs minde

Bilag 3 – Forslag til besked angående begravelsen

Det er bestemt at x's begravelse finder steddag den klokken i.....

I forståelse med x's familie, vil klassen kunne deltage i begravelsen.

Det er naturligvis frivilligt at deltage, men det vil være af betydning for bearbejdning af reaktionen i den følgende tid. De elever der ønsker at være med til begravelsen, skal følges med deres forældre, da de har brug for en voksen at støtte sig til.

Med venlig hilsen
Klasselæreren

Bilag 4 - Elevens sorgforløb

Det er vigtigt, at eleven ikke er for længe væk fra skolen. Skolen kan ligesom familien betegnes som en tryghed i elevens liv. Da der i tilfælde af dødsfald rokkes ved familiens trygge rammer, er det vigtigt, at eleven får mulighed for at vende hurtigt tilbage til skolens trygge rammer og tilhørende netværk.

Klasselæreren og SFO skal i tiden efter dødsfaldet være meget opmærksomme på, hvordan eleven trives. Spørg hvordan det går, hvordan han/hun har det (**se afsnittet med sorgreaktioner**).

Husk at det værste for den sørgende er, hvis omgivelserne lader som ingenting, altså er tavse om det, der er sket.

Kontakt hjemmet efter behov med hensyn til at støtte barnet bedst muligt i sorgforløbet

Forståelse af sorg

Sørgprocessen er individuel; vi sørger som de vidt forskellige mennesker, vi nu engang er, og der er ikke en rigtig eller forkert måde at sørge på.

Når man sørger, er det helt normalt at bevæge sig mellem forskellige måder at være i sorgen på - at man nogle gange er intenst optaget af sorgens følelser, og nogle gange bare er optaget af hverdagen

Det er på sigt nødvendigt med en god balance mellem at 'passe sin sorg' og så i øvrigt at leve sit liv med de aktiviteter i dagligdagen, og sammen men med andre, som kan give glæde, energi og et - trods alt - meningsfyldt liv.

Ingen mennesker kan holde til *kun* at være i sorgens rum. Man skal også kunne holde fri fra sorgen. Omvendt vil sorgens rum altid være med én resten af livet, og man kan gå til og fra i en rytme, som passer til det menneske, man er.

Børn er ofte rigtig gode til at bevæge sig ind og ud af sorgen. Det ene øjeblik kan barnet være fordybet i leg, tilsyneladende helt upåvirket af tab og sorg. Det er barnets kloge måde at holde fri fra sorgen på. Det andet øjeblik kan barnet være dybt ulykkeligt.

De voksne omkring barnet skal blot holde øje med, om barnet får mulighed for at udtrykke sin sorg, så vil det igen kunne bevæge sig ind i leg og aktivitet.

Bilag 5 - Handlemåder ved behov for akut information

- Lad den som formidler budskabet være en som eleven stoler på, eller har tillid til, fortrinsvis klasselæreren.
- Før budskabet gives, bør man, gennem politiet eller andre, have skaffet sig tilstrækkelig information til, at man kan besvare spørgsmålet om, hvornår og hvordan dødsfaldet skete.

- Budskabet bør gives åbent og direkte, men med nogen tid til mental forberedelse. Det er ikke hensigtsmæssigt at udsætte formidlingen af budskabet til skoledagens slutning, eller udsætte at fortælle alvoren i situationen, til eleverne er kommet hjem.
- Der må afsættes tid til at sidde med eleven, efter at budskabet er givet, hvor de reaktioner, som måtte komme, får udløb.
- Undgå fraser som: "Det skal nok gå", "Tiden læger alle sår" osv.
- Lad ikke eleven være alene, giv gerne trøst som falder naturligt. Fysisk kontakt kan have en beroligende effekt, men det respekteres, hvis vedkommende ikke ønsker en sådan nærhed.
- Efter budskabet er givet, er det vigtigt, at læreren kan følge vedkommende hjem eller til det sted, familien opholder sig.

Bilag 6 - Forslag til tekst ved medarbejders dødsfald

Skolen har i dag modtaget den triste besked, at X er død.

Dette er noget som vi alle berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge meget tid på at tale om det, der er sket.

Venlig hilsen
Skolelederen

Bilag 7 - Forslag til tekst ved medarbejders begravelse

Der er bestemt at X's begravelse finder steddag den klokken..... i.....

Deltagelsen er naturligvis frivillig, men det vil være godt hvis så mange som muligt deltager. Dette vil være af betydning for bearbejdningen af reaktionen i den nærmest følgende tid. Skolens personale vil deltage, men det er vigtigt at børnene følges med deres forældre, da de har brug for en voksen at støtte sig til.

Med venlig hilsen
Skolelederen

Bilag 8 – Få mere hjælp

Forslag til yderligere materialer / viden om sorg

www.livogdoed.dk (død og sorg i børnehøjde / materialer og metoder til bl.a. skoleklasser, der kan hjælpe med at starte den gode samtale om døden)

www.laeromsorg.dk (forløb til forskellige klassetrin / lær om sorg sammen i klassen)

www.omsorg.dk (kurser, materialer, undervisningsforløb og praksisvejledninger, som arbejder bredt med sorg og sygdom)

<https://psykologeridanmark.dk/2017/09/hvad-er-sorg/> (forståelse af sorg, fra Dansk Psykolog Forening)

<https://www.nefos.dk/efterladte/forstaelse-af-sorg-tosporsmodellen> (forståelse af sorg, fra NEFOS, der er en organisation, der yder støtte og rådgivning til alle, der har mistet til selvmord)

Sognepræsten ved Hoptrup Sogn 51 16 86 56.